

ABONAMENTUL.

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și strălănătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Filelenismul actual.

Arad, 24 Ianuarie.

Stăruiam nu de mult asupra diferitelor influențe cari au pătruns, în decursul timpului, în sufletul popoarelor balcanice. O anume influență a fost mai ales hotărâtoare, aceasta este cea franceză. Artiști, literați, bărbăți de știință, împintenați de curiozitatea de a cunoaște popoarele balcanice, teritoriile unde s'a dezvoltat classicismul oriental, plecau într'o bună zi spre Orientul mirajului, se atașau ambasadelor franceze din Constantinopol. Cercetau pe balcanici la ei acasă, căutau să le cunoască moravurile și aspirațiile. Prin spiritul lor vioiu, prin comunicativitatea, conversația ușoară ei și-au făcut simpatii neuitate. Interesul acesta față de poporul grec a fost cultivat intens de Francezi, și filelenismul acestora evident că a îndatorat pe Greci la contraservicii.

Poporul și cultura franceză au început să fie cunoscute la Greci îndeosebi după constituirea independenței lor politice. Infiriparea organizației interne, administrative, politice, culturale, militare, s'a făcut cu sprijinul francez. S'ar putea demonstra cu fapte afirmația aceasta urmărind fază de fază a consolidării elenismului. Inșiși Nemții recunosc că Francezii au iubirea întreagă a majorității poporului, „die ganze Liebe der Mehrheit des Volkes”, iar dacă nu s'a putut constitui un partid popular filogerman în Grecia este evidentă cauza: în această țară n'a fost cunoscut poporul german, cultura germană, „deutsches Wesen und deutsche Kultur sind in Griechenland viel unbekannt gewesen, als

dass es eine starke deutschfreundliche Partei geben könnte” (Neu Freie Presse de ieri).

Vrem să evidențiem numai originea sacrificiului pe care-l prestează astăzi Franța în Balcani, sacrificiu de sânge, ban, luptă diplomatică și publicistică, fără să răvniască la alte recompense decât menținerea patronajului cultural, prestigiului la care a lucrat mai bine de un veac.

De două luni însă filelenismul francez nu mai este cel vechiu, cel desinteresat, cel vișător. Astăzi nu se mai poate vorbi de un filelenism al exploratorilor, instructorilor ori călătorilor francezi ca Chateaubriand, Buchon, About, Deschamps, Barrés. Filelenismul de astăzi a primit o notă pregnantă aspră, este un fel de filelenism — *înarmat*. Căci fără să mai țină seamă de sentimentele poporului grecesc, de direcția politicii externe pe care se pare că o conduce personal regele Constantin, Francezii, împreună cu aliații, au ocupat insula Corfu, orașul Salonic, au debarcat trupe la Corint, în Phaleron, la Serres, Cavalla. Grecii trebuie să se resemneze, să stea la discreția împătritei înțelegeri, *viel bleibt ihnen nicht übrig zu tun*, cum se exprimă ziarul vienez.

Atitudinea aceasta energică a ententei este luată în urma amarelor experiențe din trecut, desamăgiriilor cu tergiversările diplomatice în Balcani. La o nouă surpriză n'a voit să se aștepte și în Grecia, și a renunțat la lupta pe cale diplomatică, în numele vechiului filelenism pentru determinarea participării grecești la acțiunea ei balcanică.

Cu toate „cuceririle” ententei în porturi și teritorii grecești, Grecia se pare că nu este

înduplecată să se atașeze acțiunii balcanice a împătritei înțelegeri până ce nu va observa o ameliorare a situației frontului și Salonicul nu se va dovedi inexpugnabil. Cel puțin Francezii sperează că în acest caz Grecii nu mai au motiv să facă rezerve.

Soarta Greciei este soarta unui stat mic. Pe teritoriul ei două armate grozave se pregătesc pentru marea luptă decizătoare, căreia armatele grecești cine știe dacă ar fi în stare să-i schimbe destinul, să hotărască triumful pentru o parte sau pentru alta a beligeranților. Mândra Eladă rămâne intimidată în sunetul armei fioroase ce se ascute cu atâta febrilitate de două luni. Redusă la neputință ea privește impasibilă la desfășurarea evenimentelor pe teritoriile sale la cari a trebuit să renunțe, în urma forței mai mari externe.

Fiindcă până deunăzi Grecia s'a arătat neîntrerupt șovăitoare față de ententă, neîncrederea a crescut și filelenismul n'a putut rămânea tot cel vechiu, cu nota desinteresului complet, ci și-a împrumutat o notă de rigoare, este un filelenism protejat de armă. Totuș, se mai poate vorbi de un filelenism, căci până astăzi Franța n'a scos cu totul din grație pe mica țară balcanică și sperează să o poată influența deodată cu sosirea împrăjurărilor favorabile pe frontul balcanic. Dacă ar eșua însă expediția ententei în Balcani filelenismul francez își va termina istoria și ar începe la vechii protectori ai Eladei să prindă rădăcini *miselenismul*...

Premiile Nobel.

În mijlocul bubuiturilor de tunuri, în vârtejul vertiginos al patimilor, cari se deslănțuie azi cu o forță elementară, decernarea premiilor Nobel — simbolul împreunei lucrări armonice — înseamnă un punct singular. Din el se desprinde seninătatea zilelor de pace când capetele luminate ale tuturor popoarelor se străduiesc mână în mână să pătrundă în sanctuarul de fildeş al adevărului științific și să reflecteze razele lui de lumină până în cele mai îndepărtate unghere ale lumii. Munca culturală și științifică pe care o dezvoltă acești mucenici ai progresului universal n'a rămas nerăsplătită nici azi în timpul distrugerilor fără cumpăt. Premiile Nobel s'au distribuit deodată pe cei doi ani din urmă și anume pentru serviciile reale aduse în domeniul *chimiei* au fost distinși profesorii *T. W. Richards* (Cambridge) și *Dr. R. Willstätter* (Berlin-Dahlem). Profesorului *Dr. R. Bárdny* (Viena) i s'a acordat premiul pentru *medicină*. Dintre *fiziologii* dobândit-a această distincție pe anul 1914 profesorul *Dr. von Lane* (Frankfurt), iar pe anul 1915 premiul s'a împărțit între profesorii *W. H. Bragg-tatăl* (universitatea Leeds) și *W. L. Bragg-fiul* (universitatea Cambridge).

Theodore William Richards s'a născut în anul 1868, a studiat în Germania având de pro-

fesor pe Nernst și Oswalt, a funcționat în anul 1907 ca profesor de schimb la universitatea din Berlin, iar din 1901 începând e profesor de chimie-fizică la universitatea Harvard din Cambridge.

„Cel mai important lucru în chimie” — spune el — „sunt măsurările cantitative”. Convins de acest adevăr el determină cu mare precizie ponderile atomice dela o seamă de elemente, punând o deosebită greutate pe strânsa legătură ce există între ponderile atomice și natura materiei. În chimie avem de-a face cu o multime de mărimi constante, cum e de pildă densitatea, coeficientul de compresibilitate, echivalentul electrotehnic etc. A fixa pe seama acestor constante o sistemă și a turna în ele viață: iată problema pe care și-o pune Richards. Odată ce acestea vor fi precis determinate și numai atunci ne vom putea da seamă de structura complicată a materiei.

Richard Willstätter s'a născut în anul 1872. A studiat chimia în München ca elevul lui Baeyer a cărui urma va fi începând cu semestrul de vară al anului curent. E membrul academiei prusiene de științe, membrul de onoare la o seamă de societăți științifice, posesorul premiului Tiedman acordat de societatea științelor din Frankfurt etc. etc.

Eleganța cu care rezolvă el problemele cele mai delicate ale *chimiei organice* a impus spe-

In Marea-Neagră.

Arad, 24 Ianuarie.

Cetim în *Journal de Genève* următorul articol pe care-l traducem în întregime:

Se știe că Rușii prepară două armate expediționare împotriva Bulgariei. Una dintre ele la Odessa, care are să fie transportată pe marea Neagră, a doua pe Dunăre la Kilia, Ismail și Reni.

Este foarte greu de închipuit cum va reuși îndeplinirea acestei operațiuni. Indată ce poate alege între două puncte de debarcare pe malurile dușmane, bine îndepărtate unul de altul, poate beneficia de surpriză strategică. Mai poate beneficia de o altă surpriză tactică la fel cu cea din peninsula Galipoli, îndată ce poate opera în diferitele puncte de debarcare reale sau simulate. Diferă însă întreprinderea de peste Dunăre. Inceputul dela gura râului, țărni sunt la început ruși și români, apoi în întregime români, urmează români-bulgari; astfel echipa ar fi nevoită să traverseze malul bulgar care și-a făcut toate preparativele pentru a o primi cu canonade și a-i pune piedecă de trecere.

Adevărat, că în aceasta regiune, malul este jos și teritoriu un șes întins. Dacă Rușii dispun de o flotă puternică de monitoare și cuirasate, se poate admite o trecere în deplină forță; flota lor de pe marea Neagră însă, nu dispune de nici un vas în felul acesta. Construit-au ei dela începutul războiului? Este prea probabil că nu, deoarece dușmănia Bulgariei a venit pe neașteptate, și toate debarcările proiectate până aci nu priveau decât malurile turcești.

Iar de altă parte, comunicația Bulgariei cu statele centrale este stabilită pe Dunăre. Astfel, chiar dacă Bulgaria n'au dispus până acuma de artilerie grea cu care pot apăra malurile râului, calea le este deschisă pentru ca să li se transporte. Luând în considerație toate acestea, se poate considera prea puțin posibilă plecarea expediției pe Dunăre. Posibilitatea acestei întreprinderi ar fi supusă posesiunii prealabile a unei părți din malul drept al râului. Aceasta eventualitate s'ar putea prezenta în două chipuri, anume dacă România ar permite trecerea armatei rusești pe teritoriul ei sau dacă ar intra ea însăși într-o campanie împotriva Bulgariei, sau dacă o armată rusească debarcată pe coastele mării Negre ar lua apărarea trecerii pe apele Dunării.

Dacă — în principiu — o debarcare rusească într'un punct al malului bulgar este posibilă, se poate admite după cele experimentate la Galipoli. Cu toate acestea trebuie observat că acțiunea în Dardanele nu s'a putut executa în luna

Februarie, atunci, când imbarcația nu se putea face pe valurile mării; tot astfel acuma, regiunea de iarnă a intrat, și marea Neagră este primejdioasă. Și în sfârșit, contingentele debarcate la Sedil Bahr, n'aveau să se depărteze de baza lor de operațiune. Ele erau mereu protejate de focurile flotei, prin care era aprovizionată pe fiecare zi cu muniții. E foarte diferențiată situația unei armate care se adâncește în ape sprijinită pe propriile-i forțe și artilerie. Ar trebui deci să se mărginească la marea din Varna, sau să debarce un corp întreg într'un oraș. Ori care din aceste operațiuni ar avea caracterul puțin aventurat.

În urma experiențelor câștigate în războiul actual privitor la inviolabilitatea frontierelor, și în situația în care se găsește Macedonia astăzi, de sigur n'ar fi bine văzută o debarcare la Varna, a cărei comunicație cu puterile centrale este asigurată atât pe uscat cât și pe Dunăre. Ce privește reducțiunea Varnei prin flotă, chiar în lipsa mijloacelor de apărare, luând în considerație sprijinul reciproc al artileriei dela malurile mării și cel al torpiloarelor, se poate trage la îndoială reușita unei întreprinderi într'un ținut destul de strâmt.

Se indicase că Rușii au preparat cele două expediții din marea Neagră și pe Dunăre, întâi pentru reținerea trupelor bulgare din nord, susținând în chipul acesta situația aliaților la Salonic, în rândul al doilea pentru a fi gata în cazul când s'ar prezenta nouă eventualități. Asquith declarase că Ententa rezervă o surpriză în Balcani. Să o așteptăm. Că aceasta surpriză se mărginește la aceste două expediții navale, atât ceace se poate trage la îndoială până la probele faptelor contrare.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 24 Ianuarie.

Nici o lipsă a obștei românești n'a fost atât de viu simțită ca orfelinatul. Schinteia aruncată de inițiatori și transmisă marelui public românesc prin apelul din numărul de Crăciun al ziarului nostru a aprins toată suflarea românească. Din toate ținuturile locuite de Români primim scrisori de aprobare, dovezile unui entuziasm de nedescris. Ni se trimit bani din toate părțile, ni se comunică propuneri privitoare la facilitarea marelui scop. Tuturor, cari în chipul acesta manifestă românismul lor veritabil și iubirea lor de oameni, le transmitem mulțumita noastră, care este mulțumita

neamului. Oricine va înțelege însă, că este curată imposibilitate să reproducem în coloanele acestui ziar toate scrisorile, toate articolele și toate propunerile, cari ni se trimit în legătură cu orfelinatul dela Sibiu, căci atunci nu ne-ar rămânea nici măcar 2 pagini din acest ziar pentru celelalte materii, de cari ziarul absolut nu poate fi lipsit. Să nu se supere deci nimeni, dacă ar vedea că nu se publică articolul său ori scrisoarea sa trimisă aici în chestia ce ne preocupă. Să se știe însă că noi toate propunerile, cari ni se vor părea ducătoare la scop, le comunicăm acelor domni din Sibiu, cari au luat asupra lor sarcina de a conduce realizarea marelui gând. Neapărat vom publica însă la acest loc și mai departe toate dăruirile, ce ni se vor trimite ori anunță pentru orfelinatul românesc din Sibiu pe deoparte spre a servi de îndemn altora, de altă parte pentru de a se putea face controlul acelora dintre Români, cari ar putea și ar trebui să deie, dar nu dau ascultând de glasul răgușit al șgârceniei ori al indiferentizmului păcătos față cu interesele de existență ale neamului nostru. Controlul neapărat se va face.

Facem azi amintire de una dintre cele mai frumoase fapte săvârșite pentru orfelinat. Este acea a dlui avocat Dr. Simion Tămașu din Hida (Hidaalmás), care ni-a trimis suma de 500 cor. cu o frumoasă scrisoare din care reproducem următoarele:

„În timpurile de lafă, într'adevăr, n'am fost mai lipsiți pe nici un teren, decât pe terenul adăpostirii orfanilor rămași după acei eroi, cari au căzut întru apărarea patriei. Vă salut pentru vrednică muncă ce o depuneți în serviciul acestei mărețe idei și din parte-mi vă trimit cu asignată 500 cor.”

Dar d. Dr. Simion Tămașu nu s'a mulțumit cu atât, ci cu spesele sale a tipărit un apel călduros, pe care l'a trimis tuturor cunoscuților săi îndemnându-i să-l urmeze și să dăruiască și dânsii pentru scopul sfânt.

D. Dr. Simion Tămașu primească mulțumirile noastre. Urmând cu toții pildel sale orfelinatul se va ridica splendid.

Au mai contribuit pentru orfelinat următorii:

Ioan Benchiciu, Pâncota	cor. 25.—
Dr. G. Secoșan, București	30.—
Dante Ovidiu German, Pöstyén	11.14
Prof. Sabin Evuțian și familia, Arad	10.—
Dimitrie Popovici, preot Cermeiu	20.—
Nicolae Valean, preot militar Timișoara	23.87
Ion Candrea, jude regesc Lipova	10.—
Ion Mîtar, Homokdőd	20.—
Colecta lui Teodor Vásárhely, Bihar-dőszeg	120.—
Familia Nicolae Băllă, Sebeșul-săsesc	10.—
In numărul de azi total: cor. 770.01	

cialiștilor din momentul întâielor sale scrieri. Lucrările sale scrise în anii de tinerete tratează o seamă de alcaloide, cum e *cocaina* și *atropina*, le analizează compoziția și în acelaș timp îi succede procedura lor pe cale artificială. Renumele de savant și l-a întemeiat însă prin cercetările sale migăloase asupra *clorofiliei* (verdele frunzelor) și *antocianei* (materii colorante ale florilor). Willstätter a demonstrat că clorofila e combinația alor două componente, amândouă cu conținut de magnezie, răsturnând în acelaș timp părerea greșită că fosforul ar forma partea esențială a clorofilei. Din analizările sale rezultă cu toată probabilitatea că magnezia clorofilei joacă un deosebit rol fiziologic, iar cercetările viitoare cari vor isvorî din lucrările lui vor lămurii de sigur multe din tainele proceselor de asimilare ale plantelor.

Nu mai puțină importanță au scrierile lui asupra *antocianei*. li reușește de pildă să dobândească în formă cristalizată materiile, cari colorează în albastru floarea grâului, arătând că acestea sunt sărurile de potasiu ale unui acid cu caracter de glucozidă, adică ale unui corp care afară de alte elemente mai conține și zaharuri. Pe urmă descompune aceste materii colorante cari nu conțin azot primind în formă de zahăr componenta propriu zis colorantă, esența de culoare albastră. Aceste cercetări deschid pe seama chimiei noi orizonturi încă neumblate. Cele mai multe materii colorante din câte cunoaștem până acum conțin

azot (anilina); între antociane găsim însă și corpuri lipsite de azot, în cari rolul bazei îl are în locul azotului oxigenul.

Afară de aceste lucrări monumentale Willstätter a sesizat încă o multime de alte probleme din domeniul vast al chimiei organice, dar aceste cercetări ale lui, cari toate dau dovadă de aceeaș sagacitate uimitoare abia pot fi urmărite de specialist necum de omul laic.

Robert Bárány, născut în 1876, a fost până la începutul războiului docent privat pentru morhuri de urechi la universitatea din Viena. S'a afirmat mai ales ca specialist în boalele de urechi, fiziologia și patologia labirintului e obiectul de predilecție al cercetărilor sale. Azi e în captivitate rusească. Premiul Nobel i s'a acordat lui — cu toate că e încă tânăr, și iese abia acum la iveală — pentru serviciile prodigioase pe cari le-a adus, prin cercetările sale minuoase, omenimei suferinde și cari mai ales acum în cursul războiului au o importanță deosebită. În războiul actual, purtat din tranșee, vulnerările la cap sunt la ordinea zilei. Un organ tot atât de gingaș ca și ochiul e urechea, cu labirintul senzibil și canalele semicercuale.

Operațiile săvârșite la aceste părți ale urechii în caz de vulnerare sau îmbolnăvire au reușit și până acum, dar diagnoza nu li s'a putut face. Spiritul fin de observație îi îngădui lui Bárány să constate că la spălarea urechilor cu apă prea caldă sau prea rece pacienții au

fost cuprinși de leșinuri și clipiri convulsive de ochi. Experiența o putu săvârși și la oameni sănătoși, însă nu la bolnavii a căror canale semicercuale erau vătămate. Astfel li reuși lui Bárány să fixeze diagnoza acestor morhuri. În acelaș timp însă, din leșinul și clipirea de ochi a bolnavilor scoate concluzia norocoasă că trebuie să existe un nex causal între ureche și funcțiunea creierului mic aducând astfel lumină și în capitolul cam întunecos al funcționării acestui organ important. Din numeroasele lui scrieri amintim „Monografia, fiziologia și patologia canalelor semicercuale la om”.

Posesorul cel mai tânăr al premiului Nobel e fizicianul *Max von Lane*. S'a născut în anul 1879, a studiat în Strassburg, Göttingen și Berlin, în 1903 a fost promovat și habilitat de docent privat la catedra de fizică teoretică în Berlin prin teza sa: „Termodinamica fenomenelor de interferență”. În 1912 a fost ales de profesor la universitatea din Zürich, iar mai târziu fu chemat de profesor ordinar pentru catedra de fizică teoretică la universitatea din Frankfurt. Teoria relativității, teoria radiațiunii, fenomenele de interferență sunt terenele lui de cercetare.

William Henry Bragg senior e de 53 ani și ocupă catedră de fizică la universitatea Leeds din Angliera. În 1892 ajunge „Master of Arts” în Canterbury. S'a ocupat intensiv cu studiul materiilor radioactive. Premiul a tre-

România să înt e în Bucovina?!

România dispune de o armată de 1 milion oameni. — România are mâna liberă. — Ea nu va fi silită să lupte pe două fronturi. — Lupta opoziției contra guvernului Brătianu. — Luptele din Bucovina: O granată a căzut pe teritoriul român. — Vânzarea celor 80 mii de vagoane. — Noul aprovizionări în armata română. — România face mari cumpărături de articlii farmaceutici în Anglia și Franța — Odișea atașatului militar român din Serbia.

Arad, 24 Ianuarie.

Vorbind despre concentrările rusești în număr tot mai mare la granița Bucovinei și luptele teribile ce se dau în acest punct între trupele rusești și cele austro-ungare, ziarul bucureștean „*Scara*” între altele scrie următoarele:

„...Rușii caută să pună stăpânire pe Bucovina. De aceea se silesc să cucerească Cernăuțul, care nu are nici o importanță militară. Odată cucerită Bucovina, Rusia, la încheierea păcii, va cere această provincie locuită de Români și care a făcut parte integrantă din Moldova pentru sine, pe motivul că a vărsat de atâtea ori sânge rusec pentru cucerirea ei, și nu înțelege ca să cedeze României o provincie cucerită cu sângele fililor ei.

Cine nu cunoaște practica popoarelor în această materie, știe prea bine, că cel puternic menține și după război în puterea sa teritoriile cucerite și le revendică ca ale sale. Vechiul adagiu roman care sună *maxime sua esse credebant quae ex hortibus cepissent* este și astăzi în vigoare la popoare.

Intențiunea Rusiei de a cuceri Bucovina nu este contestabilă. De aceea guvernul nostru ar trebui să intervină *diplomatic*, pentru a cere ca Rusia să evacueze teritoriile ocupate de ei din Bucovina, pentru motivul, că acele teritorii sunt locuite de Români.

Dacă Rusia însă ar nesocoti dreptul nostru, fie că ar afirma că cucerește provincia pentru a ne-o ceda nouă după război, fie că ar alege motive de ordin militar, România ar trebui să intervină pentru a împiedeca pe Ruși să ocupe această provincie.

Este adevărat, că Bucovina face parte din imperiul austriac și că Austria are datoria de a o apăra de invaziunea rusească. Se cunoaște modul barbar cum s'a purtat armata rusă în Bucovina precum și groaza pe care o nouă ocupație rusească o inspiră locuitorilor acestei provincii românești mult încercată.

Suferințele fraților noștri din Bucovina

sunt de natură de a ne sili să *părăsim expectativa armată și să alergăm în ajutorul lor.*

Dacă deci Rușii ar continua să se întindă în Bucovina, România ar trebui să intervină cu armele pentru a o apăra.

Această intervențiune, deși ar fi în favoarea Austro-Ungarilor și Germanilor, n'ar implica însă un război cu Rușii. Aceștia, dacă vor să evite lupte cu noi, n'au decât să se retragă cu totul din Bucovina față de noi,

Austro-Ungarii și Germanii au același interes față de noi ca și Rușii. Ei nu trebuie să intre în luptă cu noi, cu armată nouă și proaspătă de un milion, atunci când noi nu intrăm ca inamic în Bucovina și ca *ocrotitori ai Românilor cari au avut atâtea de îndurat* din partea Rușilor în ocupațiunea anterioară.

Noi credem de aceea, că guvernul nostru va explica atât Rușilor cât și Austro-Ungarilor Germanilor demersul, pe care e silit să-l facă; ambele părți beligerante vor înțelege atât că demersul nostru este *justificat* cât și că *au tot interesul de a nu sili un popor neutral și amic să devină fără voia sa dușman, că în nici un caz nu trebuie să-și creieze un dușman nou care dispune de o armată de un milion oameni.*

De astă dată România are mâna liberă. Ea nu se teme că va fi silită să lupte pe două fronturi. Bulgaria este ocupată în Macedonia și n'are interes să meargă contra noastră. Dacă Rusia și Austro-Ungaria vor considera ca *justificat* demersul nostru ele vor împiedeca Bulgaria de a ne ataca; dacă una din părțile beligerante va aproba demersul nostru, ea va împiedeca Bulgaria de a se mișca. E apoi exclusă eventualitatea, ca ambele părți beligerante să se opună nouă, fiindcă una din ele va profita de ocazie pentru a ne câștiga ca aliat. De aceea să nu pierdem timpul și să anunțăm puterile beligerante de intențiunea noastră

pentru a scuti pe Români de acolo de ororile războiului.

„Adevărul” anunță: Fruntașii Federației Unioniste, rugând pe candidații naționali, pă-

rintele Lucaciu și Octavian Goga să renunțe a candida la balotaj,

Retragerea acestor candidați este prima consecință a deșteptării opoziției la simțul realității față de șeful guvernului. Ea este un *advertisment* și pentru Coroană și pentru prim-ministrul. A doua consecință va fi hotărârea ca *opoziția să iasă din parlament*, astfel ca viitorul României să-l hotărască regele Ferdinand și Brătianu.

Din comuna Mohnița (România) se anunță, că în cursul luptelor de artilerie dintre Ruși și Austro-Ungari o granată a căzut în acea comună. Din fericire n'a fost nimeni atins.

Intr'un număr din săptămâna trecută al ziarului „Adevărul” din București, un *important personaj financiar din cercurile oficiale* face următoarele declarațiuni:

— Pretențiile Nemților sunt ridicule. Ei au aerul că le-am întins o cursă. Cum și-au închipuit că vor avea la noi monopolul cumpărării? De aceea au luat numai 50 de mii vagoane spre a putea apoi scobori prețul pentru o nouă afacere?

Apoi foarte bine a procedat d. Costinescu tratând cu guvernul englez o nouă afacere pe când nici nu se încheiase încă afacerea cu Nemții. De astădată s'a păstrat cel mai strict secret. Altfel se incurcau ambele afaceri.

Nemții bănuiesc că în dosul afacerii engleze sunt secrete politice. E adevărat că afacerea s'a stabilit în principiu în urma unor tratative dela guvern la guvern. Dar contractul, efectuarea vânzării, se va face prin comisiuma centrală de vânzare în capul căreia se află ministrul agriculturii.

În ce privește vâlva că în dosul afacerii engleze se ascunde și o lovitură politică, — se poate. Dacă pe lângă afacerea reală, căci fiecare vânzător va fi integral plătit, statul a mai tras și un folos politic, cu atât mai bine. Cred oare Nemții că în acest vârtej general noi vom sta cu brațele încrucișate și vom privi cu nepăsare la consolidarea blocului turanic?”

Aflăm din ziarele bucureștene, că ministrul de război român a comandat 10 mii de bucdi de pânză pentru corturi la industriașii din țară.

buit să-l împartă cu fiul și colaboratorul său W. L. Bragg.

Toți trei fizicieni învredniciți de premiul Nobel și-au dobândit merite neperitoare în același ram subtil al fizicii moderne. Insușirile curioase ale radiului au deschis neașteptate orizonturi în ce privește structura moleculară a corpurilor. Cum sunt constituite din molecule, care e structura internă a corpurilor fizice, în ce legătură stă forma cristalelor cu aranjamentul atomilor dacă aceștia nu se află în repaus, ce fel de mișcare săvârșesc și de ce energie dispun în mișcarea lor, iată întrebările pe cari și le-au pus și le-au rezolvit în parte acești fizicieni.

Despre razele Röntgen s'a crezut înainte de von Lane că nu au însușirile razelor de lumină așa încât nu pot fi privite de mișcare ondulatorie ci sunt a se considera de radiațiuni corpusculare cari în multe privințe difer de razele de lumină. Dr. von Lane a demonstrat prin experiențele sale ingenioase, că razele Röntgen trecând prin cristale interferează, un fenomen care se naște decăteori se întâlnesc două mișcări ondulatorice. Pe baza acestor rezultate experimentale von Lane pune concluzia că și razele Röntgen nu sunt altceva decât unde de eter la fel cu lumina cu deosebirea că lungimea undelor aici e neînchipuit de mică. Razele de lumină, de căldură, electrice și razele Röntgen sunt identice, se nasc din perturbațiunile electro-magnetice ale aceluiaș eter ipo-

tetic, și se deosebesc numai în privința lungimilor de unde. Dacă am voi să le însușim după lungimea undelor, la un capăt al seriei vor sta undele lungi ale telegrafiei fără fir, vor urma apoi undele ultrarose și efectul caloric, apoi undele de lumină în ordinea culorilor curcubeului, iar după undele violete razele ultraviolete. La celalalt capăt al seriei sunt undele neînchipuit de mici ale razelor Röntgen. Având razele Röntgen aceleași însușiri ca și razele de lumină, e natural că toate metodele cari se folosesc la măsurarea undelor de lumină se pot aplica și aici.

Astfel își construiește von Lane spectrometrul său pentru razele Röntgen un aparat menit a măsura lungimea undelor röntgeniene. Spre a putea face cu acest spectrometru măsurări cantitative se recere înainte de toate a cunoaște distanța atomilor dintr'un cristal care formează partea esențială a spectrometrului. Invers: dacă am cunoaște lungimea undelor röntgeniene am fi în stare să calculăm distanța dintre singuraticii atomi ai cristalului. Partea aceasta a problemei a rezolvit-o în chip norocos William L. Bragg, al treilea fizician premiat. Comparând el reflexiunea suferită de razele Röntgen în interiorul unui cristal de sare comună și într'un cristal de clorură de potasiu (clorkali) — două cristale cari au aceeași formă — a întrezărit felul diferit cum sunt aranjați atomii în interiorul acestor cristale, iar cunoscând odată structura cristalelor, prin o simplă calculație

i-a reușit să afle distanța dintre doi atomi învecinați ai cristalului de sare comună (0.000,000,281 cm.) Rezultatul primit are o însemnătate dublă, căci cunoscută fiind această distanță, măsurarea undelor dela diferite raze röntgeniene cu ajutorul spectrometrului construit de von Lane e o jucărie, iar pe de altă parte prin comparare se poate acum calcula aceeaș distanță și la alte cristale, scurt, se poate studia structura atomică a tuturor cristalelor. Iată cum au isbândit fizicienii premiați să pătrundă cu mintea lor în interiorul cel mai ascuns al cristalelor, să studieze structura atomică a celor mai complicate cristale cum e de pildă cristalul adamantin, punând temelii unei noi cristalografii, care fixează poziția reală a atomilor și nu se mărginește numai la forma externă a cristalelor.

Dr. von Lane și cei doi Bragg prin experiențele lor migăloase dar încununate cu succese au contribuit fără îndoială cu niște pietrii monumentale la zidirea mărețului palat al fizicii moderne, binemeritându-și distincția de care s'au învrednicit prin decernerea premiilor Nobel.

Arcan.

Am anunțat, că o misiune română sub conducerea dlor Dr. Lupu și Dr. Costinescu au plecat în străinătate. Acum aflăm din București că această misiune după ce a făcut în Londra mari cumpărături de articli farmaceutici, a plecat la Paris.

Zilele acestea a sosit la București d. maior Demetrescu, lătașatul militar al României în Serbia, despre care de mai bine de două luni de zile nu se aflase nici o știre. După capitularea Nișului d. maior a însoțit armata sârbă în retragere spre Albania și după multe peripeții ajunse la Adriatică, de unde a imbarcat în vapor cu care a plecat în Italia. De aci d. maior Demetrescu a luat trenul peste Elveția și în zilele acestea a sosit în țară.

Anul nou în Viena.

— Ianuarie 1916.

Un vechiu și frumos obicei la Români din Viena de a petrece împreună seara anului nou. În alte vremuri, nu ca cele de astăzi, se aranjau serbări în stil mare, baluri, revelioane. Anul acesta, în vederea zilelor grele prin care trecem, s'a serbat ajunul anului nou în cerc mai restrâns și familiar. În sala restaurantului „Johanneshof” s'au întâlnit Români din Viena să-și ia rămas bun de la anul ce se duce. A fost colona română, corpul ofițerilor români dela reg. 64 și puțini studenți, cari trecând în fața atâtoro comisii de asertare au fost găsiți neapți pentru serviciul militar.

Programul artistic improvizat a fost nimerit. Corul mixt a fost ireproșabil ca execuție și alegerea cântecelor. D-soara Vica Ursuleac, elevă a conservatorului din Viena, a fost răsplătită din partea publicului cu vii aplauze pentru frumoasele cântece românești ce a știut să le aleagă cu mult gust și executate cu măiestrie.

D-soara Ada Ciurcu a eșelat prin câteva cuplete de operetă, dând dovadă de mult talent pentru scenă. Tinem să remarcăm aici că amândouă d-soarele sunt adese invitate la aranjarea festivităților prin cele spitale ale Vienei să cânte pentru soldații români.

Tot în astă seară am avut ocazia să admirăm încă două puteri artistice de valoare, cari pentru prima dată au intrat în cercul Românilor din Viena. Sunt frații Popovici. D. Ioan Popovici e un celist de seamă. A executat mai multe piese în chip artistic, stăpân pe o tehnică și școală, ce ne îndreptățește să-i prevedem un frumos viitor. D. Anton Popovici ne-a fermecat cu arcușul plin de vrajă al vioarei, executând mai multe piese clasice cu multă măiestrie. La orele 12 s'a stins lumina — după uzul cunoscut — și s'a primit anul nou în care cu toții ne-am pus atâtea nădejde. Aici a vorbit d. I. Nandriș cu o francheță românească. Făcând prohodul anului ce s'a dus, an brodat în sânge și lacrimi spune că cu toată tragedia lui, anul ce s'a dus ne-a adus o slabă licărire de mângâiere, care — durere — greu am plătit-o. Ne-a adus reînvierea virtuților strămoșești, fapt ce ne-a întărit conștiința și încrederea în puterile noastre. Români din diferite provincii și țări s'au cunoscut mai de aproape pe câmpul de luptă și le-a întărit conștiința că neamul românesc e mult mai mare decât îl slujiau cunoștințele sale geografice din înaltea războiului. Și asta e un avantaj. Am jertfit pentru tron și patrie tot ce am avut mai bun și mai scump — zice d. Nandriș — și o spunem cu o mândrie duiosă că neamul nostru a adus cele mai mari și cele mai curate jertfe din toată conglomerata de neamuri din monarhie. În schimb nu cerem milă și nici răsplată — căci nu ne lasă mândria noastră națională — ci cerem drepturile noastre pentru viitorul nostru. Constatând că mulți din cei pe cari eram obișnuiți să-i vedem în mijlocul nostru la astfel de ocazii, astăzi nu mai sunt și poate pe mulți nu-i vom mai vedea.

Dorește apoi la toți un nou fericit și cu noroc. Iar cu prilejul acesta am vol să amintim un lucru, ce pe vremuri s'a mai scris în treacă în coloanele acestui ziar. De zeci de ani muncește și luptă pentru tot ce-i românesc în Viena — astăzi un venerabil bătrân, încărunit în muncă și cinste. Și cine nu-l cunoaște pe acest venerabil și atât de iubit bătrân? Cine n'a auzit de Dr. Sterle N. Ciurcu? Cea mai frumoasă din toate faptele d-sale frumoase e dragostea, grija și inima pentru studenții români din Viena. Studentul din 1870 are astăzi după 45 de ani aceeași putere de viață, aceeași

înțelegere pentru nevoile și necazurile studenților, pe cari totdeauna îi ajută cu sfatul și fapta și pentru cari la ori ce vreme și ori când sunt deschise casele dlui Dr. St. N. Ciurcu. Bătrânul acesta neobosit, ce și-a păstrat toată puterea tinereții, e cu dreptul numit părintele studenților din Viena.

Mergeti și întrebați studenții sărmanți din Viena să vă spună cine e d. St. N. Ciurcu. Ce n'a făcut, ce n'a încercat el pentru binele și ajutorarea acestor „copii ai nimănui”.

Mai eri tmi spunea: „...mi plânge inima când îi văd pe băeți în mizerie, albi la față ca niște nimernici și mi-i groază când mă gândesc că de nu îngrijim de ei, o să devină tuberculoși...” Asta-i cine voeste să-l cunoască pe d. Dr. St. N. Ciurcu.

Bineînțeles că seara de Anul-nou a inițiat-o și condus-o tot d. Dr. St. N. Ciurcu. Iar suma frumoasă din venitul din astă seară s'a împărțit la cinci studenți fără mijloace.

Frumosul e un adevăr. Și adevărul trebuie spus.

N. Onică.

Trupe muntenegrine contra păcii separate.

Cum e privită situația din Muntenegru de cercurile militare și politice ale monarhiei. — Unde e regele Nichita. — Muntenegrinii nemulțumiți grupați sub conducerea generalului Martinovici. — Desbinări în familia regală munteneagră. — Regina Milena și fiicele sale în Roma. — Guvernul muntenegrin în Lyon.

Arad, 24 Ianuarie.

Din știrile, cari sosesc din cercurile militare, se poate constata că cea mai mare parte a populației Muntenegrului aprobă hotărârea regelui Nichita și numai minoritatea care de mult stă sub influința ideilor pansârbești opune rezistență. Cercurile politice din Viena au aceeași judecată despre situația din Muntenegru. Deocamdată nu există nici un motiv ca să se creadă că Muntenegrinii își vor schimba hotărârea.

Tratativele de pace se vor începe numai după terminarea desarmării, care e în curs. Soldații muntenegrini cari își dau armele de voie bună sunt trimiși la vetrele lor, aceia însă, cari opun rezistență, sunt desarmați cu forța și sunt priviți ca prizonieri de războiu. Știrile presei înțelegerii despre întreruperea tratativelor de pace și reluarea ostilităților nu corespund adevărului întrucât tratativele de pace încă nici nu s'a început. Că oare tratativele ce se vor începe după desarmarea țării vor avea vre-un rezultat e o chestie problematică, cunoscându-se caracterul nestatornic al lui Nichita, care cedează ușor influențelor din afară.

Agentia Havas anunță cu regele Nichita se găsește în Podgorița în mijlocul trupelor sale.

Ziarele engleze anunță: Intențiunea regelui Muntenegrului de a încheia o pace separată a provocat mare nemulțumire în armata munteneagră. Generalul Martinovici s'a pus în fruntea nemulțumitorilor pentru ca să continue lupta, iar dacă aceasta nu-l este posibil sub steagul țării sale, dorește să reia lupta în rândurile armatei sârbești.

„Idea Nazionale” anunță din San Giovanni di Medua: Armata sârbească din Scutari la care s'au alăturat Muntenegrinii sub conducerea lui Martinovici l'au silit pe Nichita să-și schimbe punctul de vedere. Ziarele italiene anunță unanim, că armata munteneagră s'a opus desarmării și și-a știut impune voința.

Daily Express a primit din Roma știrea că în urma capitulării Muntenegrului între regele Nichita și membrii lumii sale sunt desbinări. Prințul Danilo, care a fost exilat din Muntenegru acum 6 luni împreună cu soția sa, care e germană de origine, s'a întors la Ce-

lșnje. Prințul Mirko și soția lui, despre care se știe că e rusofil, a plecat la Roma, unde va fi oaspele reginei Elena.

Mercuri seara a sosit din Brindisi în gara din Roma regina Milena a Muntenegrului cu fiicele sale Xenia și Vera. În gară ele au fost întâmpinate de regele și regina Italiei. Regele a petrecut în vagonul muntenegrin o jumătate de oră, iar regina mai mult. Mai târziu a sosit din Neapole și princesa Natalia, soția printului Mirko, care rămase cu printul Petru la regele Nicolae în Scutari. Princesa Natalia a vizitat mai întâi pe regina mamă și pe cumnatele sale și apoi s'a dus în Quirinal. Regina Milena împreună cu fiicele sale a petrecut toată noaptea în vagonul lor. Joi dimineața au fost din nou salutate de familia regală italiană, iar mai târziu au continuat drumul spre Lyon, fără a vizita orasul. Regina Elena le-a însoțit câtva timp, iar la amiază s'a întors la Roma. Întreg timpul cât a stat regina Muntenegrului, gara a fost foarte riguros păzită de poliție.

Corpul diplomatic din Muntenegru s'a dus deasemenea prin Brindisi la Lyon.

După cum anunță ziarele italiene, guvernul muntenegrin s'a mutat la Lyon. După ziarul francez „Journal” Italia s'a învoit ca privitor la Albania să ia hotărâri decisive consiliul de războiu din Londra.

Comunicate oficiale despre mersul războiului

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 22 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe întreg frontul nordostic s'au dat eri lupte de artilerie. În Volhinia la Beresteny, trupele noastre au respins cete izolate rusești. Azi dimineață dușmanul a încercat noi atacuri îndreptate spre unele puncte a frontului nostru basarabean. I-am respins cu violență.

Pe frontul italian: Activitatea artileriei italiene din mai multe sectoare dela malul mării și din Dolomiți, a fost mai vie decât cea a zilelor din urmă. Riva de asemenea a fost bombardată de artileria grea.

Pe frontul sudostic: Depunerea armelor armatei muntenegrine, care este condiția anticipativă a tratativelor de pace ce au să urmeze, decurge. Trupele austro-ungare au încetat atitudinea ostilă și înaintează în interiorul țării. Soldații muntenegrini, întâlnindu-se cu detașamente de ale noastre, sunt îndatorați să depună armele, ceace dacă se face fără rezistență dușmănoasă, pot să se întorcă la ocupațiile lor de mai înainte, bine înțeles sub supraveghierea cuvenită. Cel ce manifestă rezistență, este desarmat cu forța și făcut prizonier de război. Aceasta soluție corespunde atât situației militare cât și populației și prin acest procedeu Muntenegrului îi va fi redată pacea de mult dorită. Comanda supremă a țării a fost încunoștințată în înțelesul acesta.

Berlin, 22 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La sudost dela Ipern print'o explozie reușită am nimicit un tranșeu dușman pe o estindere de 70 m. Dușmanul a bombardat fără succes pozițiile noastre dintre Mosel și Vogese, și mai multe localități din dosul fronturilor noastre.

Pe frontul oriental: În fața Dünaburgului și la Smargon s'au dat lupte artileristice.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Budapesta, 23 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: La nord de Boian, pe malul Prutului, alaltăeri am reușit cu explozia unui tranșeu rus situat pe înălțimea Dolzoc. Dintre soldații în număr de 300 cari apărau tranșeul, n'au rămas în viață decât foarte puțini. În cursul nopții de ieri spre azi, pe acelaș sector, am isgonit dușmanul din pozițiile sale bine întărite. La nord-vest dela Nisicicko un tranșeu al no-

stru a fost zilnic expus atacurilor rusesti, dându-se chiar lupte apropiate; trupele noastre viteze însă, rezistă cu succes tuturor atacurilor. La sud dela Duhno, după mari preparative artileristice, dușmanul a pornit un atac împotriva noastră. I-am respins, cauzându-i pierderi considerabile.

Pe frontul italian: La capul podului dela Tolmein, pe sectorele vestic de pe coasta Crnului și în unele puncte a liniei de luptă din Tirol, s'au dat lupte de artilerie. Pe sectorele dela Flitsch, am respins un slab atac dușman. Un aeroplan al nostru a aruncat bombe asupra magazinelor italiene din Borgo.

Pe frontul sudestic: Mare parte a armatei munte-negrine a depus armele. Pe linia de războiu din nord-ostul Muntenegrului, în zilele din urmă s'au predat peste 1500 sârbi. Trupele noastre au ocupat porturile adriatice Antivari și Dulcigno.

Berlin, 2 Ianuarie. — Se comunică dela marele car-tier general:

Pe frontul occidental: Spre nord de Arras la Neu-ville, printr-o explozie reușită, trupele noastre au ocupat un tranșeu înaintat dușman pe o întindere de 250 m. Am făcut prizonieri 74 Francezi. In Argonne, după scurte lupte de granate de mână am ocupat o parte a unui tranșeu dușman. Deasupra stabilimen-telor militare la ost de Belfort, am aruncat bombe.

Pe frontul oriental și din Balcani: Situația e ne-schimbată.

Înțelegerea face concesiuni Greciei.

Trupele germane au plecat spre Albania. — Intrevederea miniștrilor francez și englez cu Skuludis. — Consiliul de războiu din Londra. — Grecia tolerează ocuparea insulei Corfu. — Declarațiile regelui Constantin. — Trupe turcești la granița Greciei. — Venizelos în Salonic.

Arad, 24 Ianuarie.

Corriere della Sera anunță din Salonic: Toate semnele arată că știrile cari spun, că acțiunea împotriva Salonicului e încă departe nu corespund realității. Concentrările mari dela granița grecească arată, că ofensiva proba-bil se va începe în zilele cele mai apropiate.

Pozițiunile dela Salonic pot fi atacate din trei părți. Dinspre Monastir poate fi atacată ari-pa stângă a armatei de apărare, pe căile ce duc dela Ghevgheli și Doiran spre frontul trupelor înțelegerii, iar dinspre partea ostică a graniței greco-bulgare aripa dreaptă. In aceste 3 zone își concentrează dușmanul trupele. Cele mai multe forțe sunt concentrate între Doiran și Ghevgheli deoarece din aceasta direcție se con-centrează atacul principal. Pe aceasta linie sunt concentrați peste 200 mii Bulgari. Germanii au aci numai puțină infanterie, artilerie ușoară și câteva regimente de cavalerie.

In Monastir sunt vre-o 50 mii soldați în par-tea cea mai mare Germani, afară de câteva re-gimente austro-ungare și bulgare. Armata acea-șta, întărită cu noi regimente bulgare — după cum se vestește — ar fi plecat în Albania ca să atace aripa vestică a trupelor dela Salonic.

Agentia Stefanl anunță din Atena: Mini-strul plenipotentiar al Franței și al Angliei au avut în 2 Decembrie o întrevedere mai lungă cu primul ministru Skuludis. Ziarele de seara din Athena atribuie acestei întrevederi o mare importanță. După *Giornale d'Italia* cei doi mi-niștri au comunicat primului ministru Skuludis, că guvernele lor sunt aplicate a face concesiuni economice Greciei.

Daily Telegraph atribuie o mare importanță consiliului de războiu care a avut loc Mercuri în Londra. Consiliul precedent — scrie numi-tul ziar englez — a hotărât evacuarea Dardanelelor, iar actualul consiliu probabil a fost con-vocat pentru ca să se ia hotărâri privitor la Sa-lonic, deoarece un mare număr de trupe austro-

ungare au devenit libere și pot fi acum între-buinate la acțiunea împotriva Salonicului.

Evening News primește din Atena despre în-trevederea dintre miniștrii francez și englez cu primul ministru Skuludis informațiunea, că cu acest prilej s'a ajuns la o înțelegere multumi-toare privitor la ocuparea insulei Corfu.

Se telegrafiază din Atena: Foarte probabil, că în Atena se va proclama starea de asediu. Regele Constantin a făcut în privința aceasta următoarele declarații corespondentului lui *Ruskoje Slovo*:

Dacă guvernul meu îmi va prezenta un proiect pentru proclamarea stării de asediu, eu în tot cazul îl voi aproba. Nu doresc să su-prim nici libertatea cuvântului și nici a scrisu-lui, dar nu pot permite ca ziarele grecești să publice păreri, cari îmi jignesc simțemintele. Nu pot tolera, ca ziarele grecești să publice ape-luri la adresa țărilor străine, pentru ca să se violeze drepturile suverane ale Greciei. Sta-rea de asediu va fi o măsură împotriva acestor abuzuri.

Din Serres se anunță oficial că în secto-rul dela Gümüldjina până la Sulfii se concen-trează trupe turcești.

„Hamburger Fremdenblatt” anunță: Zia-relor din Paris II se telegrafiază din Salonic, că Venizelos a sosit acolo pe bordul unui vas de războiu.

Războiul european.

Mesagiul regelui suedez.

Stockholm. — Mesagiul cetit de regele la deschiderea camerei, a fost de conținut îndeosebi privitor la luptele potentate al căror rezultat va decide viitorul popoarelor. Guvernul speră să-și păstreze și în viitor neutra-litatea declarată dela începutul războiului. Susținerea neutralității Suediei, armata și flota mobilizată pentru apărarea drepturilor țării va rămânea și mai departe în preparativele de astăzi. Poporul suedez a suferit foarte mult în cursul anului trecut pe urma războiului. Statele beligerante au neglijat tot mai mult prin-cipiile drepturilor naționale și îndatorirea să apere neutralii de primejdiile războiului.

Ținuta statelor beligerante a pricinuit poporului suedez mari dificultăți economice. Guvernului i s'au prevăzut în repetite rânduri încercări cari au avut scopul să așeze comerțul suedez sub auspiciul străine. Munca dezvoltării forțelor armate trebuie urmată fără întârziere. Cu toate că bugetul a fost făcut ținând seamă de mari economii, necesitatea va cere noi dări. Guvernul va propune camerei să aleagă o comisiune de câțiva deputați, cari să pertracteze cu guvernul afacerile de ordin intim în felul cum s'a făcut în toamna anului 1914.

Lupte decisive pe Marea Nordică?

Geneva. — Plecarea lui Joffre și Briand la Londra au produs mare senzație. Ziarele din Paris spun, că aceasta este o măturie a impor-tanței depunerii armelor Muntenegrului. Știrile cele mai îndârjite se svonesc în toate părțile. Se afirmă, că împărțita înțelegere vrea să provoace lupte decisive pe malul mării Nordice și în felul acesta flota de războiu a Angliei va trebui să intre în acțiune.

Geneva. — In urma afirmațiilor știrilor din urmă Franța vrea să înceapă o nouă ofensivă, fiind opinia publică foarte agitată. Intre alte bănuiele se svonește, și o mare debarcare pe malul olandez.

Anglia va lupta doi sau zece ani.

Amsterdam. — Lordul Derby a spus cores-pondentului lui „Newyork Herald” următoarele:

— Dacă războiul are să dureze doi, sau zece ani, Anglia are să lupte până când va în-

frânge Germania. Noua noastră armată este mult superioară armatelor germane.

La întrebarea dacă n'are temeri că servi-cul militar obligator va pricinui turburări in-terne, lordul Derby a răspuns că muncitorimea este de acord intim cu națiunea întregă, a-vând încredere în învingerea finală. Cea mai grea chestiune este privitoare la muncitorii minelor, ale trenurilor și a marinei, speră însă — a zis lordul Derby — că toate dificultățile vor fi aplanate în timpul cel mai scurt pe calea cea mai pașnică.

Mesagiul norvegian.

Cristiania. — Regele Hakon a deschis șe-dința stortingului printr'un mesaj prin care spune că relația prietenească față cu toate sta-tele s'a menținut în cursul petracțiilor des-bătute între Norvegia și statele beligerante, cu scopul sprijinirii intereselor comune. Pe lângă păstrarea celei mai stricte neutralități, Norve-gia, apărând drepturile statelor neutrale, a reușit să susțină bunele relații cu Dania și Svedia. Mesagiul însiră unele dispoziții luate de guvern, anunțând că în cameră se va prezinta un pro-iect de lege în chestia dispozițiilor referitoare la dezvoltarea și întărirea armatelor marine și de pe uscat.

Vase de războiu japoneze în drum spre canalul Suez.

Paris. — „Journal” anunță din Tokio că trei crucișătoare japoneze, afirmativ Kasuga, Tokiva și Citozu au plecat către canalul Suez cu scopul apărării navigației japoneze din o-cean, sau pentruca să participe la apărarea ca-nalului.

S'a terminat pertractarea obligativității engleze.

Rotterdam. — Desbaterile amănunțite a proiectului obligativității militare, s'a terminat. Toate punctele au fost primite în întregime cu mare majoritate.

Anglia și-a sporit marina.

Londra. — (Reuter). Cartea albă camuni-cată astăzi conține un adaus, în senzul căreia echipa flotei a fost ridicată cu cinczeci de mii oameni, astfel încât întreg contingentul flotei are să fie compus din trei sute cincizeci de mii oameni.

Intărituri rusești pe frontul Basarabean.

București. — Din Iași se anunță: Călători sosiți aici din Basarabia spun că în diferitele puncte a Basarabiei, Rușii construiesc puternice întărituri. Cea mai febrilă muncă constructivă se dezvoltă în apropierea frontului bucovinean, unde sosesc mereu noi trupe întăritoare.

Anglia împotriva Olandei.

Geneva. — Pressa radicală franceză atri-bue luptelor apropiate decisive, călătoria la Londra a lui Briand, Joffre și Lacaze. In urma svonorilor din urmă, Franța va începe o nouă puternică ofensivă pentru liniștirea spiritelor agitate ce domină în opinia publică. In cazul acesta, diviziunea flotei de războiu a Angliei, va fi și ea nevoită să intre în războiu. Se svonește și de o eventuală debarcare pe malurile Olandei.

Noul program al flotel americane.

Washington. — Agenția Reuter anunță: Se-cretarul ministerului de marină Daniels, în comisia afacerilor marine a fost pe lângă noul program al flotei. In vorbirea ținută a decla-rat, că după războiu America va fi în situația, prin ajutorul flotei sale puternice și a situației sale bogate, să convoace un congres interna-tional pentru atenuarea militarismului.

Papa pentru independența Belgiei.

Amsterdam. — Canonicul Henusse, care nu de mult a fost primit în audiență la papa, în ca-drele unei predici ținută în biserica din Lap-pane, a declarat că papa a promis, cu ocazia

tratativelor de pace să intervină în persoană pe lângă domnitori pentru restabilirea independenței Belgiei.

Pașci în Corfu.

Londra. — „Daily Chronicle” anunță din Corfu, că acolo au sosit în 18 c. pe bordul unui crucișător italian mai mulți membrii ai camerei sârbești însoțiți de baronul Squitti, ministrul italian la curtea sârbească. Pe bordul acestui crucișător a sosit și primul ministru Pașci, care a declarat corespondentului numitului ziar cu mult optimism, că e foarte mulțumitor aliaților pentru ajutorul care l'au dat armatei și poporului sârbesc.

Anglia râvnește să fie stăpână pe întreg comerțul mondial.

Berlin. — După cum e informat corespondentul din Amsterdam al lui *Vossische Zeitung* guvernul englez, pentru ca să dea o eficacitate și mai mare blocusului riguros la care s'a decis împotriva Germaniei, a hotărât să înființeze o comisie care să controleze circulația transatlantică, adică întreg comerțul mondial să stea sub influința Angliei. Mărfurile s'ar transporta în țările neutre în acest caz în contul Angliei. Anglia ar câștiga prin aceasta două avantaje: ea va putea reduce importul din statele neutrale, despre cari bănuiește că o parte din articolele importate le dă statelor dușmane Angliei, iar al doilea avantaj ar fi financiar, adică întreg comerțul mondial s'ar desfășura prin intermedierea Angliei. Neutralii ar fi în acest caz constrânși să-și împartă câștigul cu Anglia. Anglia se va apropia astfel — după cum a declarat ministrul Runciman, — de scopul ei principal: cucerirea comerțului mondial.

Berlin. — Lui *Berliner Tageblatt* i se anunță din Olanda: Agenția Reuter e informată din Melbourne, că guvernul Australiei a oprit orice export în Olanda. Probabil că această măsură e numai o consecință a blocusului înăspriț anunțat de Anglia împotriva Germaniei.

Luptele în Mesopotania.

Bern. — „Le Temps” ocupându-se cu luptele dela Kut-el-Amara constată, că situația, deși se pretinde că Aylmer a recucerit Seik-Saidul, nu e favorabilă Englezilor. Englezii au făcut din Kut-el-Amara o adevărată cetate. Pașa Nureddin a impresorat aceasta pozițiune și a ocupat Seik-Said, tăind astfel legătura garnizoanei de 10 mii oameni din Kut-el-Amara cii proiectează infometarea Kut-el-Amarei. Lui Aylmer i-a reușit numai după o luptă foarte grea să-i alunge pe Turci din Seik-Said, iar succesul îi va fi fără valoare, dacă nu-i va reuși să-și împreune trupele cu cele din Kut-el-Amara. Posesiunea acestei cetăți e o condiție neapărată pentru menținerea pozițiilor engleze. Fără de aceasta Englezii sunt constrânși să se retragă la Korna și în acest caz au perdit iarăși, tot ce au câștigat cu jertfe mari.

Nouă trupe engleze în Mesopotania.

Stockholm. — „Nowoje Wremia” anunță din Teheran, că Englezii au debarcat în zilele din urmă trupe considerabile în portul Cosima din golful persic. Aceste sunt trupe indiene aduse din Egipt și Gallipoli. O parte din aceste trupe sunt în drum spre Kut-el-Amara și vor forma armate de rezervă pentru generalii Aylmer și Campbell.

Clemenceau cere dictatura în Franța.

Berlin, 22 Ianuarie. — După cum află „Vossische Zeitung” din Zürich, Clemenceau cere în ziarul său cu insistență dictatura în Franța.

După Clemenceau Franța ar fi avut încă de multă vreme nevoie de o dictatură aspră morală. Acum însă începe a deveni necesară dictatura și în alt sens. Nu i-ar conveni de loc însă, ca puterea dictatorială să ajungă pe mâinile unei singure persoane — ci să se înființeze un comitet așa zis al salvării naționale. Acestui comitet să-i dea apoi toată puterea. Clemenceau afirmă, că și șeful socialist decedat Vaillant

a fost de această părere. Promite apoi că va sprijini din răspuneri în cameră, orice inițiativă, din orice parte ar veni în această privință.

Cardinalul Mercier la Roma.

Roma. — Cardinalul Mercier, primat al Belgiei, continuă să fie la Roma obiectul unei demonstrații mișcătoare. Partidul naționalist italian i-a pregătit o manifestație măreață. Mii de cetățeni au aclamat pe eminentul prelat la trecerea sa pe străzile capitalei. Cardinalul Mercier a primit din partea consiliului comunal, o entuziastă adresă de simpatie.

Un american asupra situației din India.

Londra. — Se comunică ziarului „Daily Express” că Dr. Bellamore cunoscutul turist american s'a întors dintr'o călătorie din India și declară că India e tot atât de leală Englețerei ca și Germania kaiserului. India e absolut neturburată de evenimentele actuale; industria ei e mai activă ca în totdeauna. Șefii indieni se întrec ca să ajute imperiul. E zadarnic ca Germanii să încerce să facă impresie lumii că India e pe punctul de a se revolta. (Ag. tel. engl.)

Nou răsboiu în extremul Orient?

Conflictul chino-japonez.

Arad, 24 Ianuarie.

„Rjeci” are informația că Japonia a prezentat din nou guvernului chinez pretențiile cari în primăvara anului 1915 era să producă răsboiu între Japonia și China. În momentul din urmă, Japonia și-a detras pretențiile, acum însă crede sosită clipa pentru ca să le repete cu toată energia.

Dintre toate, cea mai agresivă pretenție este aceea prin care guvernul chinez în toate afacerile militare, financiare și externe nu poate decide decât în înțelegere cu sftnici japonezi. Japonia poate să edifice școli în China, în teritorii stabilite va trebui organizată poliție comună japoneză și chineză, arsenalul chinez să fie dirigit de Chinezii și Japonezii. Condițiile mai cer că Japonia să construiască o linie de drum de fier în China sudică și preții japonezi să poată propaga în voie liberă religia lor în China.

Presa japoneză a primit cu însufletire toate pretențiile și cere guvernului să prezinte și alte condiții printre cari cea principală să fie că la proxima conferință de pace, China să nu poată lua parte directă ci interesele ei să fie reprezentate de Japonia.

Dacă știrea din „Rjeci” este adevărată, se verifică o nouă dovadă că Japonia crede sosit momentul să-și estindă hegemonia în Orientul îndepărtat. Nu se pot prevedea încercăturile ce se vor naște pe urma acestei stări de lucruri. Este esclus ca America să nu se amestece în aceasta afacere, fiindu-i prin pretențiile japoneze primejduite toate interesele din marea ocean.

„Times” anunță din Peking: Ambasadorul japonez a comunicat biroului afacerilor externe că misiunea proiectată la Tokio a ministrului chinez de comunicație, nu se va efectua deocamdată. Se crede că prin acest fapt Japonia a voit să-și dea expresie împotriva încoronării din luna Februarie a lui Jaunsikaj.

„Daily Telegraph” anunță din Peking, că misiunea proiectată se crede că a dat expresie în numele guvernului chinez felicitărilor și urărilor de bine cu prilejul încoronării împăratului japonez, pertractând în același timp recunoașterea monarhiei și un împrumut. În urma exportului considerabil de muniții de răsboiu, rezervele de aur ale Japoniei s'au ridicat la 60 milioane funți sterlingi.

Din Stockholm se anunță că „Djen” comunică din Mukden următoarele: În legătură cu evenimentele petrecute în China, în tinutul Mukdenului și în cel din Gurnski s'a publicat starea de asediu, introducând în același timp cenzura pentru poște și telgraf. Pe linia drumului de fer dintre Peking și Mukden au sporit agenții Ochraniel.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 24 Ianuarie 1916.

Orfelinatul din Sibiu.

— Ecouri din regat. —

În timp ce zilele trecute lăudam opera filantropică a celor ce s'au gândit la crearea — din banii profesorilor — a unui orfelinat și internat pentru copii pentru profesori, zărele de peste munți ne aduceau vestea unei frumoase inițiative: În românescul Sibiu se va înălța în curând — grație ofrandelor ce vor primi — un mare institut în care se vor primi orfanii eroilor morți pe câmpurile de luptă.

Vorbindu-ne despre această faptă bună și faptă românească „Românul” din Arad adaugă:

„Un ziar de bulevard din Budapesta, „Az Est”, în cursul unui an de zile a colectat pentru scopuri umanitare necesitate prin răsboi aproape 2 milioane de coroane. Oare 12 milioane de Români nu vor fi în stare să dea un milion pentru orfanii neamului nostru?”

Înima românească miloasă până acolo încât se înduioșează și de soarta unui pui de șarpe, cum observă odată marele filo-român Michelet; înima românească, nu poate să privească cu indiferență, vetrele părăsite, ființele nevinovate rămase fără adăpost de pe urma răsboiului.

Orfelinatul din Sibiu trebuie să se edifice; se va edifica. El va fi un simbol concret, nu numai al filantropiei, dar și al unei solidarități ce ne leagă pe toți cei de-o limbă, cei de-o rasă.

Copiii eroilor morți pentru o datorie ostășească nu pot să fie lăsați pradă vânturilor; nu pot fi ei, urmașii bravilor, cerșetorii zilelor de mâna!

Și lângă atâtea mari opere de inițiativă românească, din frumosul Sibiu, vom putea de aci încolo să admirăm și orfelinatul fiilor de soldați români morți vitejește.

Ideea e prea frumoasă, ca să nu fie înfăptuită! — (Vitorul.)

Serviciul obligator până la 55 ani. Alaltăieri s'a dat publicității în Austria dispozițiile legale, prin care se întinde serviciul de răsboiu obligator și asupra cetățenilor până la 55 ani. Până acum legea prevedea că cetățenii monarhiei până la 50 ani pot fi înrolați pentru serviciul de răsboiu. Noua dispoziție arată că cetățenii trecuți de 50 ani, vor fi întrebuințați pentru servicii militare în interiorul țării cel mult șase săptămâni, și după un concediu de două luni, pot fi iarăși chemați la serviciu de răsboiu.

O descoperire senzațională în Brăila. Subșeful brigăzii de siguranță din Brăila, d. Mihăescu, a descoperit în urma unei reclamațiuni, pe str. Orientală 83. Ea se numește Iulia Fantum, e în etate de 50 de ani și e originară din Viena. Au început cercetări pentru stabilirea cauzelor sechestrării, spre a se putea stabili în urmă responsabilitatea vinovaților.

O serbare originală în București. Se scrie din București: Duminecă 27 Decembrie v., a treia zi de Crăciun, M. M. L. L. regele și regina României au invitat la serbarea pomului de Crăciun pe toți copiii în vârstă de 8—10 ani ai ofițerilor din garnizoană împreună cu părinții lor. La ora 5 seara întreaga familie regală a intrat în sala tronului salutați de peste 300 copii strânși în jurul frumosului brad. Majestatele Lor au mângâiat cu multă bunăvoință pe copilași, distribuindu-le daruri frumoase. Invitații au trecut apoi în bufet, urmând apoi dansul până la 7 seara; când familia regală s'a retras.

Atentat împotriva trenului balcanic. Se anunță din Sofia: Împotriva trenului balcanic, care a sosit Joi seara dela Berlin aci s'a săvârșit un atentat din partea Sărbilor, dar din

norocire fără rezultat. Pe linia Pirot-Niș, între localitățile Sitschewo și Sveti Petar s'a dat dintr'un defileu mai multe pușcături asupra trenului. Guvernorul Ciaprasicof, care din întâmplare călătoria cu acest tren a dat imediat ordin de oprire și a dispus să se ia măsurile necesare. Șeful administrației militare, generalul Kutnicof a ordonat supravegherea cea mai riguroasă a căii ferate și a pornit o anchetă sevă, dela al cărei rezultat va atârna asprimea pedepsirii ce se va enunța asupra localităților, ce se găsesc în apropierea căii ferate. f

Prescripțiile de neutralitate ale Operei din Chicago. Direcțiunea Operei din Chicago, pentru a evita un războiu mondial în miniatură între artiștii ei, cari sunt de naționalități diferite, a luat unele măsuri de conduită și le-a așezat în toate garderobebele artiștilor și între culise. Aceste prescripții sună astfel:

1. Să nu se discute despre capabilitatea de luptă a diferitelor armate, ci să se păstreze mai bine vocea pentru reprezentarea, în care trebuie să se cânte.

2. Să nu se neliniștească nimic gândind, care domnitor își va pierde tronul, ci mai bine să cugete fiecare să nu-și piardă aici angajamentul.

3. În Statele-Unite fiți cu toții frați de arme, cari luptă pentru succesul Operei din Chicago.

4. Războiul Operei îl avem înaintea de toate.

5. Arta nu te întreabă de ce naționalitate ești. Deci puteți să vă cruțați plămâni.

6. *A tăcea e aur — afară de timpul când cântă.* Numai regisorul și dirigentul vor fi tolerați ca oratori.

Directorul dela „Revue des deux Mondes”. Cetim în *Le Temps* dela 18 Ianuarie că consiliul de supraveghiere dela *Revue des deux Mondes* în ședința dela 14 Ianuarie, a numit pe noul director dela *Revue*, în locul regretatului Francis Charnes. Alegerea consiliului, care va fi asternută, după obicei, adunării generale a acționarilor, s'a făcut în persoana eminentului publicist *René Doumic* dela Academia franceză, precedinte onorar al Societății oamenilor de litere. Meritele lui René Doumic sunt bine cunoscute. Însărcinat, de ani de zile, cu critica literară și dramatică dela *Revue des Deux Mondes*, el a dovedit în cărțile cari-i fac autoritatea, finețe și pătrundere a gustului literar. Se svonise că și-ar fi pus candidatura la acest post și *Gabriel Hanoteaux*, însă într'o scrisoare publicată de „Le Figaro”, președintele Academiei franceze spune că nu este printre cei ce aspiră la succesiunea lui Francis Charnes.

† **Silvia Muntean n. Moise** după lungi și grele suferințe a decedat în 20 Ianuarie n. a. c. în vârstă de 32 ani. În mormântarea defunctei s'a făcut Sâmbătă în 22 Ianuarie n. a. c. în cimitirul gr. cat. din Parta. Odihnească în pace!

Apel către toate elevele absolvente de școala civilă de fete cu internat a Asociației din Sibiu, să binevoiască a trimite cu grabă ajutorul făgăduit pentru școala Asociației, la care e mult avizată în vremurile grele de astăzi din cauza războiului. Bani să se trimită pe adresa subsemnatului director al școlii. Ajutoarele generoase se vor cvita în ziaristica română și la On. Comitet al Asociației. — Cu distincă stimă: *Dr. V. Bologa*, director, *Nagy-szeben*.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚIILOR ROMÂNI”

no uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitezilor noastre și informații necesare (locul nașterii, regimentul, și faptele răsplătite cu medalia război)

Ultima ora.

ITALIA ÎSI RETRAGE TRUPELE DIN ALBANIA?

Berlin. — „Vossische Zeitung” află din Zürich: Acum e sigur, că Italia își va retrage trupele din Albania. Atât Barzilai prin discursul său, cât și presa semioficioasă italiană motivează această retragere spunând, că expediția în Albania și-a ajuns ținta ocrotind pe refugiații sârbi. Această motivare însă nu corespunde adevărului, deoarece Italianii au ocupat Valona într'o vreme, când nimeni nici nu se gândea măcar la posibilitatea unui atac în Serbia.

Geneva. — Presa franceză anunță, că guvernul italian a decis retragerea trupelor Italo-sârbe din nordul Albaniei.

DIMISIA LUI SALANDRA?

Budapesta. — Ziarul „Az Est” află că în urma consiliului de miniștri care a avut loc la Quirinal, s'a răspândit în Roma șvonul, că d. Salandra, prim-ministru, a dimisionat.

TURBURĂRI ÎN CHINA.

Petrograd. — Din Mukden se anunță, că o brigadă din divizia chineză nr. 20 e în marș spre Hul-Huaseu, cu misiunea de a respinge pe răsvrâții Mongoli cari au năvălit în principatul Atsunensen, unde au proclamat restabilirea dinastiei manciuriene.

ESSAD PAȘA ÎN SALONIC.

Atena. — *Daily Chronicle* anunță: Essad pașa a sosit la Salonic, unde a declarat că va lua parte la apărarea Salonicului cu 20 mil oameni al săi.

SITUAȚIA FAVORABILĂ ÎN MUNTENEGRU.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Tratatul de pace în Cetinje privitor la depunerea armelor s'au încheiat definitiv, așa că s'a deschis calea pentru începerea tratatelor diplomatice. Chestiunea depunerii armelor a fost rezolvită favorabil. Predarea armelor continuă. Probabil în curând va fi liniște în Muntenegru. S'a început extradarea prizonierilor austro-ungari din captivitate munteneagră. Până acum s'au întors 30 de ofițeri.

AVIATORI DUȘMANI AU BOMBARDAT TĂRMUL OSTIC AL ANGLIEI.

Londra. — Agenția Reuter anunță: În noaptea trecută, luminată de razele lunii, s'au arătat deasupra tărmlui ostic al Angliei aeroplane dușmane, din care s'au aruncat 9 bombe. Focul provocat de bombele incendiatore a fost repede stins. Au fost omorâți 2 cetățeni, iar doi bărbați, o femeie și 3 copii au fost răniți.

Bibliografie.

Primi următoarele publicații nouă: **I. Broșu: Siluete, poezii.** Preț 2 cor. Se pot comanda dela „Librăria Arhidiecezană” și „Foaia Popului” în Sibiu; „Concordia” în Arad; „Librăria I. Ciurcu” în Brașov, și „Librăria Arhidiecezană” în Blaj.

A apărut cea mai bună carte de rugăciuni, întocmită de preotul *Petru E. Papp*. Ea se vinde în folosul școlii românești din Pocola, susținută de ambele confesiuni.

Se extinde pe 280 pagini și cuprinde tot ce e necesar pentru mângâierea sufletescă a unui creștin. Un exemplar costă 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Diecezană din Arad și „Doina” în Beiuș.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Petru Bacos, Feldpost. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Aprilie 1916. *Demetriu Ioviția, inginer, București.* Abonamentului ziarului pt. România e de 40 lei la an. În coroane se plătește după curs.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Se caută

pentru administrația ziarului „Românul”
uu adiunct

Ofertele însoțite cu indicarea pretențiilor sunt a se trimite la

TIPOGRAFIA „CONCORDIA”
Arad.

Un comis harnic,

află loc, sub condiții favorabile la Firma
IOAN COMȘA & FIU,
(Co 2570-3)
Seliște (Szelistye).

Caut

un practicant

care are 8—10 luni practică pe lângă toată proviziunea și 80 de coroane lunar.

VIRGIL VLAD.

farmacist.

Oyulafehérvár.

Va 2587-10

ANUNȚ.

Un practicant sau practicantă poate afla aplicare îndată la institutul nostru.

„SENTINELA”

Institut de economii și credit ca societate pe acții în Satul-Nou — Révaujfalu.

Se 2563-10

ANUNȚ.

În cancelaria notarului cercual din Săsciori (Szászcsor) (Szeben m.) află aplicare momentană un cancelist Domn sau Domnișoară; cei cu practică bună în afacerile notariale pe lângă 120 Cor; iar cei cu practică mai puțină 85 Cor. salar lunar.

Preferiți sunt cei cu diplomă de notar, iar fiind postul de vice-notar vacant pot fi cu timpul aleși în acest post definitiv.

Săsciori, (Szászcsor, Szeben m.) la 18 Ianuarie 1916.

Augustin Bărsanu,
notar cercual.

(Ba 2571-3)

IN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se cere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

TELEFON
NRUL. 750.CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIATELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :Prețuri
moderate :